

Nr 137.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående redovisning av vissa kronan tillhöriga markområden i Stockholm m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1947.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen fråga angående redovisning av vissa kronan tillhöriga markområden i Stockholm m. m. och anför därvid följande.

Enligt beslut av 1930 års riksdag (prop. nr 252; r. skr. nr 334) uppdrogs åt djurgårdskommissionen att handhava exploateringen av *Ladugårdsgårde* till den del detta område ingick i det område å Norra Djurgården, som enligt ett år 1928 mellan kronan och Stockholms stad träffat avtal skulle stadsplaneläggas och exploateras. De genom exploateringen inflytande försäljnings-, ar-

rende- och andra medel skulle användas till täckande av de med exploateringsverksamheten förbundna utgifterna samt till gäldande av viss ersättning till djurgårdskassan, varefter återstående inkomstmedel skulle i enlighet med beslut, som riksdagen meddelat eller kunde komma att fatta, disponeras i första hand för återbetalning av sådana förskott, vilka förutsatts skola täckas av köpeskillingsmedel vid markförsäljningar å Ladugårdsgärde. Ifrågavarande förskott hade utbetalats för vissa anslag, som tillsvidare bestritts med tillfälliga lånemedel, för inköp av mark och byggnader för militära ändamål. I proposition nr 227 till 1937 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t om bemyndigande att av intäkter från Ladugårdsgärdes exploatering bereda ersättning för nämnda till försvarsändamål förskjutna kostnader, vilka beräknades uppgå till sammanlagt ca 17 miljoner kronor. Enligt av föredragande departementschefen i samma proposition gjort uttalande borde de principer, som av statsmakterna sedan gammalt tillämpats, när det gällt finansiering av nya försvarsbyggnader, som blivit erforderliga på grund av den fortgående exploateringen av Ladugårdsgärde, få tillämpas även vid framtida beslut av denna natur. Anläggningskostnaderna för av markexploatering orsakade byggnadsföretag för försvaret syntes sålunda — med iakttagande av att kravet på sammanhang mellan markförsäljningarna å ena sidan och nyanläggningarna å den andra noggrant upprätthölls — få tillsvidare förskottas å förlagsfonden, i den mån de icke från fall till fall funnes böra belasta exploateringskonto. Sedan nämnda täckning av vissa äldre förskott genomförts, borde inflytande försäljningsmedel i sin helhet tillsvidare fonderas och — i den mån de erfordrades för täckande av berörda nya förskott å förlagsfonden — anses reserverade för försvarsväsendet för tillgodoseende av detta ändamål. Riksdagen lämnade det begärda bemyndigandet (r. skr. nr 250) under uttalande tillika att de i propositionen framställda förslagen icke givit riksdagen anledning till erinran. Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skulle inflytande tomtförsäljningsmedel från Ladugårdsgärdes exploatering inlevereras till statskontoret och bokföras under diversemedelstiteln »Försäljningsmedel från tomter å Ladugårdsgärde».

Enligt beslut vid 1937 års riksdag (prop. nr 290; r. skr. nr 432) uppdrogs vidare åt djurgårdskommissionen att handhava exploateringen av de kronan tillhöriga markområdena å Kungsholmen *Konradsberg* och *Marieberg*, då de icke längre erfordrades för sitt ursprungliga ändamål. Konradsbergsområdets exploatering vore sålunda beroende på det där belägna psykiatriska sjukhusets nedläggande, medan Mariebergsområdets exploatering sammanhänge med förläggningen till annan plats av därstädes belägna militära anläggningar för fälttelegrafkåren och ammunitionsfabriken. Uppkommande exploateringskostnader skulle enligt riksdagens beslut bestridas från förenämnda i statskontorets räkenskaper uppförda diversemedelstitel »Försäljningsmedel från tomter å Ladugårdsgärde», till vilken jämväl de nya exploateringsinkomsterna under särskilda underrubriker skulle hänföras.

I proposition nr 180 till 1938 års riksdag angående anslag till påbör-

jande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet föreslog föredragande departementschefen bland annat, att de för ändamålet erforderliga medlen skulle förskottsvis anvisas å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket. Förutsättningen vore härvid, att å diversemedelstiteln »Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» inflyttande medel, i den mån icke för visst fall särskilda omständigheter föranledde till annat, tillsvidare fonderades för att sedermera tagas i anspråk för reglering av samtliga förskott för bestridande av de med garnisonens utflyttande till Järvafältet förenade byggnadskostnaderna. Mot det föreslagna sättet för gäldandet av berörda kostnader hade riksdagen intet att erinra (r. skr. nr 253).

1939 års riksdag beslöt, att de kronan tillhöriga markområdena *Johanneshov* och *Kvarnängen* skulle exploateras genom djurgårdskommissionens försorg (prop. nr 304; r. skr. nr 366). Ifrågavarande områden hade från början av kronan förvärvats för att användas för försvarsväsendets räkning. Då marken icke disponerats för militärt ändamål, hade den tidigare avskilts från lantförsvaret och ställts under djurgårdskommissionens förvaltning. I fråga om exploateringskostnadernas bestridande och redovisningen av inflyttande försäljningsmedel beslöt riksdagen, att enahanda huvudgrunder skulle bliva gällande, som i propositionerna nr 227 och 290 till 1937 års riksdag och i propositionen nr 180 till 1938 års riksdag föreslagits och av riksdagen godkänts i fråga om Marieberg. Exploateringsverksamheten rörande Johanneshov och Kvarnängen förutsattes dock skola i räkenskapshänseende skiljas från övrig av djurgårdskommissionen bedriven exploateringsverksamhet (å Ladugårdsgärde samt å Marieberg och Konradsberg). I enlighet härmed skulle alltså, bland annat, exploaterings- och försäljningsmedlen tillsvidare redovisas å en hos statskontoret upplagd diversemedelstitel.

I överensstämmelse med riksdagens tidigare ståndpunktstagande föreslogs i proposition nr 184 till 1939 års riksdag angående redovisningen å särskild fastighetsfond av försvarets fastigheter m. m., att de genom exploateringen av vissa på sin tid för militära ändamål avsedda markområdena (*Ladugårdsgärde*, *Mariebergsområdet*, *Johanneshov—Kvarnängen* m. fl.) inflyttande försäljningsmedel finge disponeras för finansiering intill 50 procent av kostnaden för nytillkommande byggnader i Järvafältet och för ammunitionsfabriken eller vad som motsvarade grundavskrivning å anläggningarna enligt de förordade nya avskrivningsreglerna. Riksdagen ansåg sig icke böra framställa någon erinran mot förslaget att för avskrivningsändamål till 50 procent av anskaffningskostnaden taga i anspråk inflyttande försäljningsmedel (r. skr. nr 245). Tekniskt förutsattes detta skola ske på så sätt, att medlen från diversemedelsfonderna överfördes till särskilda på fastighetsfonden redovisade diversemedelstitlar vilka efter hand belastades med den 50-procentiga avskrivningen av investeringarna. I överensstämmelse härmed ha några avskrivningsanslag icke heller varit erforderliga i fråga om de militära investeringar som avsett byggnader å Järvafältet och ammunitionsfabriken

och som vid skilda tillfällen äskats å kapitalbudgeten. I proposition nr 352 till 1942 års riksdag framhöll departementschefen i samband med en redogörelse för vilka anslag som borde avskrivas med anlitande av inflytande försäljningsmedel, att ifrågavarande avskrivningsanordning, som från början varit tänkt att gälla endast beträffande kostnaderna för Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet och för ammunitionsfabriken, numera utsträckts att omfatta även sådana i samband med den nya försvarsorganisationen upprättade förband, som förlagts till Järvafältet. I anslutning härtill uttalade riksdagen (r. skr. nr 429), att riksdagen icke ansett sig böra framställa erinran mot Ladugårdsgärdesmedlens användning till avskrivning å de av departementschefen avsedda anslagen till militära byggnadsföretag å Järvafältet på sätt departementschefen närmare förutsatt. Samtidigt ville dock riksdagen framhålla önskvärdheten av större klarhet om riktlinjerna för Ladugårdsgärdesmedlens och andra liknande, möjligen förefintliga militära markförsäljningsmedels användning för försvarsändamål. Riksdagen anförde vidare, att det kunnat göras gällande, att den tillämpade anordningen ej helt överensstämde med de strävanden att uppnå största möjliga enhetlighet och översiktlighet, som tagit sig uttryck i omläggning av budgetsystemet och kapitalredovisningen.

Vid anmälan i 1943 års statsverksproposition av de under försvarsdepartementet hörande ärendena angående anslag å kapitalbudgeten framhöll departementschefen med anledning av riksdagens sålunda gjorda uttalanden bland annat, att anledningen till att det i propositionen 1937:227 uppställda kravet på sammanhang mellan markförsäljningarna å ena sidan och nyanläggningarna å den andra icke helt upprätthållits, berodde därpå, att med hänsyn till den militära utvecklingen de militära inrättningar tillhörande Stockholms garnison, för vilka etablissemang numera behövdes, icke vore desamma, som då detta krav uppställdes, och att en enhetlig behandling i frågan ansetts lämplig. Vidare uttalade departementschefen, att med de särskilda försäljningsmedel, som i tidigare sammanhang förutsatts skola disponeras för avskrivning å kapitalkostnaderna för Stockholmsgarnisonens utflyttning till Järvafältet och för ammunitionsfabrikens förflyttning från Marieberg, torde ha avsetts nettoinkomsterna från den av djurgårdskommissionen bedrivna exploateringen av Ladugårdsgärde, Johanneshov—Kvarnängen samt försvarets andel i Marieberg—Konradsbergssområdet, vilka inkomster redovisades å särskilda diversemedelstitlar i statskontoret. Departementschefen utginge vidare ifrån att det avsteg från numera eljest tillämpade budgetprinciper, som berörda avskrivningssystem utgjorde, skulle upphöra då Stockholms garnison och ammunitionsfabrikens nya etablissemang vore färdigställda. Till dess borde emellertid den hittills icke fullt konsekvent tillämpade ordningen bibehållas att för ifrågavarande ändamål särskilda avskrivningsanslag icke skulle beräknas å riksstaten utan härför tillgripas nyssberörda särskilda medel, som därvid torde få betraktas som en enhet. Det torde vara uppenbart, att de av exploateringen härflytande inkomsterna i sinom tid komme att överstiga för avskrivningen erforderliga medel. Skulle exploate-

ringen icke kunna bedrivas i samma takt som de ifrågavarande nya militära byggnaderna uppfördes och tillgängliga medel därför tillfälligtvis icke försloge till omedelbar avskrivning med femtio procent av ifrågavarande kostnader för de militära byggnadernas uppförande, syntes detta icke böra hindra medelsanvisning för byggnadernas uppförande utan i stället böra föranleda uppskov med avskrivningsbeslut till dess tillräckliga medel uppsamlats. Vad departementschefen anfört gav icke riksdagen anledning till erinran (r. skr. nr 156).

I enlighet med av Kungl. Maj:t i proposition nr 215 framlagt förslag beslöt 1941 års riksdag (r. skr. nr 271) godkänna ett mellan djurgårdskommissionen och förhandlingsdelegerade för Stockholms stad ingånget avtal om överlåtelse till staden av viss del av det till Haga slottsområde hörande Bellevueområdet mot vederlag från staden i form av tomtmark vid *Årsta* i Stockholm. Vidare beslöt riksdagen bland annat, att det markområde, som sålunda skulle tillfalla kronan, skulle på i propositionen närmare angivet sätt exploateras genom djurgårdskommissionens försorg. I fråga om kostnaderna för förvaltning och exploatering av *Årsta*området, vilka uppkomme intill dess likvida medel inflöte från exploateringsverksamheten, gjorde föredragande departementschefen följande uttalande, mot vilket riksdagen icke riktade någon erinran. Dessa kostnader borde förskottas av medel influtna vid *Ladugårdsgärdes*exploateringen. Sistnämnda medel, som redovisades i statskontorets räkenskaper å särskild diversemedelstitel, tillhörde de medel, vilka i enlighet med statsmakternas beslut förutsatts skola från och med budgetåret 1940/41 överföras till en under försvarsväsendets fastighetsfond redovisad diversemedelstitel för att sedermera användas till täckande av vissa kostnader för utflyttning av militära etablissement från Stockholm. Med hänsyn till vad sålunda förordats angående disposition av *Ladugårdsgärdes*medlen för förskottering av vissa kostnader för *Årsta*områdets exploatering ävensom till det samband, som föreläge mellan exploateringen av de olika av djurgårdskommissionen omhänderthavda områdena, syntes emellertid den slutliga regleringen av *Ladugårdsgärdes*medlen icke böra ske i då förestående bokslut utan tills vidare anstå. Enligt djurgårdskommissionens av departementschefen förordade förslag skulle exploateringsverksamheten rörande *Årsta*området i räkenskapshänseende helt skiljas från övrig av kommissionen bedriven exploateringsverksamhet, vid vilket förhållande de genom *Årsta*områdets exploatering uppkommande likvida medlen tills vidare borde redovisas hos statskontoret å särskild diversemedelstitel.

Genom beslut den 9 april 1943 meddelade Kungl. Maj:t vissa bestämmelser angående redovisningen av inkomster och utgifter i anledning av kronans exploateringsverksamhet i Stockholm. Beslutet innebar i huvudsak följande.

Statskontoret skulle för redovisning i ämbetsverkets räkenskaper av inkomster och utgifter i anledning av den av djurgårdskommissionen omhänderthavda exploateringsverksamheten upplägga särskilda diversemedelstitlar för följande områden i Stockholm, nämligen dels det till lägenheterna Jo-

hanneshov och Kvarnängen hörande området, dels Mariebergssområdet, dels Konradsbergssområdet, dels ock Årstaområdet. Statskontoret skulle vidare genom omföring till respektive från nämnda diversemedelstitlar gottskriva respektive belasta den nuvarande diversemedelstiteln »Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» med beloppen av de utgifter och inkomster, som redovisats å denna titel men hänförde sig till övriga här omförmälda områden. Djurgårdskommissionen skulle efter utgången av varje budgetår fördela under budgetåret havda utgifter för avlöningar, reseersättningar och expenser (allmänna utgifter) mellan de olika exploateringsområdena i förhållande till kommissionens arbete med områdenas exploatering. Vid denna fördelning skulle Mariebergs- och Konradsbergssområdena betraktas såsom ett exploateringsområde. Inkomster och utgifter i anledning av exploateringen av Mariebergs- och Konradsbergssområdena skulle fördelas å nämnda områden i förhållande till de markvärden, som åsatts områdena vid den närmast före exploaterings början verkställda fastighetstaxeringen. Fördelningen skulle av djurgårdskommissionen verkställas efter hand som inkomsterna och utgifterna uppkomme. Slutligen föreskrev Kungl. Maj:t, att uppkommande behållningar å diversemedelstitlarna för Mariebergs- och Konradsbergssområdena skulle till belopp motsvarande bokföringsvärdena å de områden, som från arméförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond och från medicinalstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden för exploatering överförts till djurgårdskommissionens vård och förvaltning, användas till inbetalning till respektive fonder. Det skulle därvid åligga de fondförvaltande myndigheterna att till statskontoret lämna uppgift angående nyssnämnda bokföringsvärden, att till riksgäldskontoret såsom kapitalmedel återbetala de belopp, som sålunda komme att inbetalas till fonderna, samt att i samband därmed nedskriva fonderna med motsvarande belopp.

Frågan om dispositionen av de genom djurgårdskommissionens exploateringsverksamhet inflytande försäljningsmedlen har jämväl berörts i samband med inrättandet av försvarets fabriksfond. I proposition nr 75 till 1944 års riksdag uttalade departementschefen sålunda bland annat, att av de medel om tillhoppa 16,25 miljoner kronor, som av riksdagen för budgetåren 1942/44 anvisats till utbyggnad av vissa fabriker och anläggningar, ett belopp av 9 miljoner kronor funnits vara direkt hänförligt till utflyttning av ammunitionsfabriken avdelning å Marieberg. Vidare framhöll departementschefen, att såsom av 1943 års riksdag förutsatts vederbörlig grundavskrivning av sistnämnda investering skulle ske med anlitan av nettoinkomsterna från exploateringen av försvarets andel i Mariebergs—Konradsbergssområdena m. m. De för denna avskrivning erforderliga medlen, 4,5 miljoner kronor, skulle följaktligen icke belasta kostnadsramen enligt 1942 års försvarsbeslut. Enligt departementschefens mening borde därför den del av sistnämnda belopp som icke redan tagits i anspråk för avskrivningsändamål, i runt tal 2,7 miljoner kronor, användas för avskrivning av ammunitionsfabriken och för detta ändamål tillföras fabriksfonden från den särskilda diversemedelstiteln. Vad departementschefen i ovanberörda hänseenden anfört gav icke riksdagen anledning till erinran (r. skr. nr 142).

Enligt beslut av 1946 års riksdag (prop. nr 378; r. skr. nr 569) erhöll Kungl. Maj:t riksdagens bemyndigande att å kronans vägnar godkänna ett mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad upprättat avtal an-

gående upplåtelse av Bromma flygplats till kronan och av Ladugårdsgärde till staden. Avtalet innebar bland annat, att kronan såsom ersättning för nyttjanderätt till flygplatsen för en tid av 50 år skulle under samma tid till staden upplåta nyttjanderätten till ett område å Ladugårdsgärde om i runt tal en miljon kvadratmeter, vilket skulle användas såsom ett för allmänheten utan avgift tillgängligt friområde. I sitt utlåtande över förslaget till nämnda avtal framhöll riksräkenskapsverket bland annat, att för frågan om den slutliga regleringen av de för finansiering av Stockholms garnisons utflyttning till Järvafältet fonderade försäljningsmedlen för tomter å Ladugårdsgärde syntes det föreslagna avtalet få vissa konsekvenser, vilka dock icke i förevarande sammanhang behövde närmare beröras. Avtalet torde enligt ämbetsverkets mening innebära, att den exploateringsverksamhet med avseende å Ladugårdsgärde, som omhänderhafts av djurgårdskommissionen, komme att avslutas. Huruvida denna verksamhet skulle fortsätta med avseende å andra delar av Norra Djurgården torde icke kunna bedömas, innan till Ladugårdsgärde gränsande områden blivit stadsplanelagda.

Med skrivelse den 16 januari 1947 har riksräkenskapsverket överlämnat en promemoria angående redovisningen av mark, som förvaltas av djurgårdskommissionen, samt dispositionen av de från exploateringsverksamheten influtna, fonderade försäljningsmedlen. I promemorian har inledningsvis lämnats en redogörelse för den nuvarande redovisningen av ifrågavarande markområden. Sålunda har framhållits, att markvärdet för Djurgården från och med den 1 juli 1945 redovisats med ett värde av 50 miljoner kronor på slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond. Detta värde vore uteslutande formellt och hade icke tillkommit efter någon värdering. Avsikten hade redan vid invärderingen varit, att det angivna värdet skulle bibehållas även efter det exploateringen av Ladugårdsgärde avslutats. Värdet borde alltså, framhålls i promemorian vidare, icke rubbas genom avtalet angående Bromma flygplats och Ladugårdsgärde samt påverkades icke heller av den hittills pågående — nu i huvudsak avslutade — exploateringsverksamheten. Konradsbergsområdet vore uppfört som tillgång för medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond, medan Mariebergsområdet redovisades såsom tillgång för försvarets fastighetsfond. I promemorian erinras även om att viss del av Mariebergsområdet, som vore avsett för ett nytt ämbetsverkshus, överförts till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Lägenheterna Johanneshov och Kvarnängen samt Årstaområdet vore däremot icke upptagna till redovisning i rikshuvudboken. Även för dessa områden kunde exploateringsverksamheten numera anses vara i huvudsak avslutad. Beträffande det nuvarande redovisningssättet framhålls sammanfattningsvis i promemorian följande.

Av djurgårdskommissionen för exploatering omhänderhavda markområden redovisas alltså i rikshuvudboken i den mån områdena före upplåtelsen till djurgårdskommissionen omhänderhafts av andra myndigheter och ingått bland de tillgångar, som av dessa myndigheter skolat redovisas i rikshuvudboken. Områdena redovisas i den mån så är fallet såsom tillgångar för dessa myndigheter. Övriga omnämnda områden äro icke upptagna i rikshuvud-

boken. Eftersom försäljningsmedlen för vissa av dessa områden äro reserverade för särskilda ändamål och med hänsyn till att slutlig avräkning för vissa områden skall ske mot olika konton i rikshuvudboken, måste djurgårdskommissionens samtliga exploateringskostnader fördelas å de olika markområdena. Då särskilda anslag för djurgårdskommissionens egna avlöningar och omkostnader, i olikhet mot vad fallet är för andra fastighetsförvaltande myndigheter, icke redovisas över anslag å riksstaten, måste även dessa djurgårdskommissionens kostnader behandlas på samma sätt som exploateringskostnader samt fördelas å de för de olika markområdena upplagda diversemedelstitlarna. Det är uppenbart, att denna redovisning är onödigt tilltrasslad och svårhanterlig samt förorsakar onödigt arbete.

Slutligen föreslås i promemorian, att det nuvarande redovisningssystemet, som icke på något vis stode i överensstämmelse med för redovisning av statens fastigheter gällande regler, ändrades på sådant sätt att bättre överblick över djurgårdskommissionens fastighetsförvaltning åstadkommes samt reda och ordning i statsbokföringen även i denna del vunnes. Härutinnan anföres i promemorian bland annat följande.

De markområden som skola stå under djurgårdskommissionens vård och förvaltning böra upptagas under särskild rubrik i statens allmänna fastighetsfond. Eftersom här icke är fråga om någon byggnadsförvaltande verksamhet är det icke nödvändigt att för detta ändamål upplägga någon särskild delfond av statens allmänna fastighetsfond. Det torde vara tillfyllest, att redovisning sker i den formen, att markområdena genom omföring resp. invärdering upptagas som tillgångar för byggnadsstyrelsens delfond av fastighetsfonden och där redovisas på ett särskilt konto, benämnt Av djurgårdskommissionen förvaltade markområden. Framdeles inflytande försäljningsmedel för sådana markområden bli i så fall redovisade enligt för fastighetsfonden gällande bestämmelser. I den mån markområdena iordningställas för statliga byggnader böra områdena i vanlig ordning överföras från nyssnämnda tillgångskonto till konto för den myndighet, som i framtiden skall förvalta de nya fastigheterna. — Kostnader för iordningställande av markområden, som avses skola användas för statliga byggnader, böra anses som investeringskostnader samt alltså höja markvärdet. Dylika kostnader torde följaktligen täckas genom investeringsanslag i vanlig ordning. — Exploateringskostnader för markområden som försäljas böra balanseras för att täckas av inflytande försäljningsmedel. — Sedan exploateringen av Ladugårdsgärde upphört, sakna de särskilda bestämmelserna angående redovisningen av Ladugårdsgärdesmedlen aktuell betydelse. Det belopp, som nu redovisas å titeln försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde, synes vara tillfyllest till täckande av de utgifter, för vilka denna titel är avsedd. Frågan huruvida dessa medel skola reserveras för hittills avsedda ändamål eller återföras till budgeten, varvid återstående avskrivningsmedel för förläggningen å Järva fältet kunna regleras i vanlig ordning, saknar i detta sammanhang betydelse. Av väsentlig betydelse är emellertid, att den framtida redovisningen av exploateringskostnaderna för av djurgårdskommissionen förvaltade områden ordnas enligt allmänna regler samt att den kvarstående behållningen å nu ifrågakommande diversemedelstitlar frikopplas från fastighetsredovisningen och där- efter, i den mån medlen icke anses böra redovisas för tillgodoseende av militära utgifter, återföres till budgeten såsom inkomst för riksstatstiteln Övriga diverse inkomster. I den mån hithörande diversemedelstitlar anses böra även i fortsättningen reserveras för hittills avsedda ändamål, böra medlen sammanföras å en gemensam diversemedelstitel.

De av statskontoret förvaltade diversemedelsfonderna för försäljningsmedel från ifrågavarande markområden utvisade vid utgången av budgetåret 1945/46 följande behållningar.

Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde	kronor	16 785 933
Exploatering av lägenheterna i Johanneshov och Kvarnängen	»	9 278 125
Tomtförsäljningsmedel från Konradsbergs- och Mariebergsområdet:		
Konradsbergsområdet	»	2 237 590
Mariebergsområdet	»	686 277
Exploatering av Arstaområdet	»	737 925

Den sammanlagda behållningen å de fonder, vilka enligt av statsmakterna i olika sammanhang fattade beslut skola — sedan de å områdena belöpande exploateringskostnaderna guldits — anlitas för bestridandet av vissa försvarsutgifter, uppgick sålunda per den 30 juni 1946 till i runt tal 26,8 miljoner kronor (Ladugårdsgärde, Johanneshov, Kvarnängen och Marieberg). Enligt uppgifter, som inhämtats från arméns fortifikationsförvaltning, ha fram till november 1946 anvisats anslag till investeringar i försvarets fastighetsfond av beskaffenhet att skola avskrivas med berörda medel till ett sammanlagt belopp av — såvitt här är i fråga — i runt tal 64 miljoner kronor. Det totala avskrivningsbehovet, motsvarande en grundavskrivning av 50 procent av gjorda kapitalinvesteringar, skulle sålunda uppgå till ca 32 miljoner kronor. Av en från statskontorets fondbyrå överlämnad sammanställning över utbetalningar från diversemedelstiteln »Försäljningsmedel för tomter å Ladugårdsgärde» för avskrivning av anslag till ordnande av vissa förläggningar å Järvafältet m. m. framgår, att till och med budgetåret 1945/46 har rekvirerats avskrivningsmedel, som hänföra sig till ifrågavarande anslag, med i runt tal 6,5 miljoner kronor. Det återstående avskrivningsbehovet skulle sålunda kunna uppskattas till ca 25,5 miljoner kronor. Enligt en inom försvarets fabriksstyrelse verkställd uppskattning skulle ytterligare omkring 1,8 miljoner kronor av förutberörda fonderade försäljningsmedel erfordras för avskrivning av byggnadskostnaderna för ammunitionsfabrikens utflyttning från Marieberg. Det sammanlagda föreliggande behovet av särskilda avskrivningsmedel för vissa militära investeringar skulle alltså kunna uppskattas till ca 27,3 miljoner kronor. Härvid har hänsyn icke tagits till de för nästa budgetår äskade investeringsanslagen å tillhoppa 4 040 000 kronor till vissa militära anläggningar å Järvafältet, vilka förutsatts skola avskrivas med 50 procent av ifrågavarande särskilda medel.

Såsom framhållits i riksräkenskapsverkets promemoria torde det hittills tillämpade redovisningssättet beträffande såväl de kronan tillhörande fastigheter, vilka av djurgårdskommissionen omhänderhåfts för exploatering, som de försäljningsmedel, vilka influtit genom denna exploateringsverksamhet, icke stå i överensstämmelse med för den statliga bokföringen gällande all-

*Departements-
chefen.*

männa principer. Sedan exploateringen av vissa områden (Ladugårdsgärde, Johanneshov, Kvarnängen och Årsta) numera upphört eller i huvudsak kan anses avslutad och i samband därmed inkomsterna för vederbörande diversemedelstitlar sluta att inflyta, synes ställning böra tagas till principerna för redovisningsfrågans ordnande.

Vad först angår frågan om redovisningen av de markområden, som ännu icke exploaterats eller som avses skola reserveras för olika statliga ändamål, torde den i riksräkenskapsverkets promemoria föreslagna redovisningsformen, vilken överensstämmer med för den statliga fastighetsredovisningen i övrigt tillämpade principer, nu böra genomföras. Ifrågavarande markområden böra således — i den mån de äro oredovisade i den statliga kapitalbokföringen — upptagas till redovisning å statens allmänna fastighetsfond och där invärderas under byggnadsstyrelsens delfond, eller — i de fall de redan finnas redovisade å statens allmänna fastighetsfond eller försvarets fastighetsfond — genom omföring upptagas som tillgångar å angivna delfond.

Vad därefter angår frågan om dispositionen av de försäljningsmedel, som influtit eller inflyta genom den av djurgårdskommissionen bedrivna exploateringsverksamheten och som hittills redovisats över särskilda diversemedelsfonder hos statskontoret, ha — såsom av den inledningsvis lämnade redogörelsen för statsmakternas i olika sammanhang fattade beslut framgår — dessa medel i den mån de äro att hänföra till exploateringen av Ladugårdsgärde, Johanneshov och Kvarnängen samt Marieberg förutsatts skola reserveras för avskrivning av vissa för militära ändamål gjorda kapitalinvesteringar. Då exploateringsverksamheten å flertalet berörda områden i huvudsak avslutats, synes anledning icke längre föreligga att bibehålla det rådande redovisningssystemet för dessa medel. Vid genomförandet av den av mig i det föregående förordade omläggningen av fastighetsredovisningen skulle jämväl frågan om redovisningen av de vid fortsatt exploatering inflytande försäljningsmedlen komma att lösas. Enligt de för fastighetsfonden gällande reglerna böra nämligen ifrågavarande medel — sedan därifrån bestridits alla uppkommande exploateringskostnader — i den mån de motsvaras av ett för del försålda området bokfört markvärde över titeln Övriga kapitalmedel redovisas å investeringsstaten för fastighetsfonden och i övrigt tillgodoföras inkomstsidan i staten för statens allmänna fastighetsfond.

I fråga om de å olika diversemedelstitlar redan fonderade medlen eller de medel, som kunna komma att inflyta å dessa innan omläggningen vid budgetårsskiftet genomföres, synes vara lämpligast att redovisade behållningar å de för försäljningsmedel från områdena Ladugårdsgärde, Johanneshov och Kvarnängen samt Marieberg upplagda diversemedelstitlarna anlitas för avskrivning av militära investeringar. Behållningarna å övriga diversemedelstitlar, utgörande försäljningsmedel från Konradsbergs- och Årstaområdena, böra — i avvaktan på att frågan om den administrativa handläggningen av ärenden rörande Djurgården vinner sin lösning — tagas i anspråk för täckande av exploateringskostnader. Den sammanlagda behållningen å förstnämnda di-

versemedelstitlar utgjorde per den 30 juni 1946 i runt tal 26,8 miljoner kronor. Det återstående totala avskrivningsbehovet för hittills anvisade anslag har med ledning av de av vederbörande militära myndigheter lämnade uppgifterna uppskattats till 27,3 miljoner kronor. Det är att antaga, att ytterligare försäljningsmedel före avvecklingen komma att inflyta å de olika diversemedelstitlarna. Det torde därför vara sannolikt, att uppkommande behållningar å nu ifrågavarande titlar skola ungefärligen täcka det föreliggande avskrivningsbehovet. Skulle det emellertid — sedan de militära anläggningarna färdigställts — visa sig, att de reserverade medlen icke förslå till avsedd avskrivning, torde frågan om anskaffande av resterande avskrivningsmedel ånyo få upptagas till prövning. För nästa budgetår ha äskats investeringsanslag å tillhoppa 4 040 000 kronor till vissa militära anläggningar, som avsetts skola avskrivas med anlåtande av ifrågavarande medel men icke medtagits vid förevarande beräkning av avskrivningsbehovet. Frågan om avskrivning av dessa anslag bör lämpligen behandlas i samband med det förslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar, som senare under vårens lopp skall framläggas för riksdagen.

I samband med avvecklingen av ifrågavarande för militära ändamål reserverade diversemedel torde jämväl böra regleras två från fonden för förslag till statsverket förskottrade anslag, som för budgetåret 1930/31 respektive 1934/35 anvisats till nya byggnader för Stockholms tygstations utflyttning till Järvafältet. Ifrågavarande förskott, som äro uppförda å fonden med 194 493 kronor 32 öre respektive 445 362 kronor 19 öre, förutsattes nämligen enligt proposition 1937: 227 skola framdeles beredas täckning av inflytande försäljningsmedel från Ladugårdsgärde.

Avvecklingen av ifrågavarande för militära ändamål reserverade behållningar synes lämpligen kunna ordnas genom att formella avskrivningsanslag å 100 kronor uppföras för avskrivning av de investeringsanslag i försvarets fastighetsfond och försvarets fabriksfond, som anvisats för utflyttning av Stockholms garnison och ammunitionsfabriken å Marieberg. Till dessa avskrivningsanslag böra sedan överföras de vid budgetårsskiftet kvarstående kontanta behållningarna å de för försäljningsmedel från områdena Ladugårdsgärde, Johanneshov, Kvarnängen och Marieberg upplagda diversemedelstitlarna. Till den del behållningarna motsvaras av fordringar å köpeskillingsreverser böra de överföras till anslagen, i den mån fordringarna inflyta. Anslagen böra äskas i samband med det förslag om avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat till löpande riksstat som senare under våren skall framläggas för riksdagen.

Från och med nästa budgetår torde anledning icke föreligga, att i redovisningen särskilja intäkterna från de olika markområdena, utan dessa böra, i avvaktan på verkställandet av erforderliga förarbeten för de förordade invärderingsbesluten, inflyta till en gemensam redovisningstitel, från vilken intill dess annorledes må bliva bestämt skola bestridas exploateringskostnader samt utgifter för djurgårdskommissionen och 1945 års markkommission.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig i det föregående förordade grunderna för redovisning av ifrågavarande markområden och försäljningsmedel.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Bengt Ericsson.